

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Передмова:

Гарні цифри

Стівен

Пінкер

Чи можуть цифри бути гарними? Чи можуть вони бути шляхетними, моральними, піднесеними, натхненними, величними?

Протягом багатьох століть містики й раціоналісти вважали їх такими. Піфагорійці шостого століття до нашої ери вважали, що «блаженство — це знання досконалості чисел душі», або, якщо лаконічніше, — «усе є число». Єврейські кабалісти шукали приховані значення в сумах порядкових номерів літер, що утворюють слово.

Революцію, яку здійснив у науці Галілей, продиктувало його кредо: «Книга природи написано мовою математики». Деякі

ЖІНКА II

Відсоток країн, у яких хоча б одна жінка є членкою парламенту, 1920–2020 рр.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

сучасні фізики, зазначаючи, що їхні власні теорії — це не що інше, як рівняння, і в них не потрібно обумовлювати, що «матерія існує», припускають, що сам Всесвіт складається з математичних сутностей, які іноді називаються «все з біта».

Але краса чисел не обов'язково полягає лише в первинних симетриях і закономірностях самих абстрактних чисел. Цифрами можна представляти речі у світі — вони можуть бути даними. І дані теж можуть бути гарними.

Джон Граунт, британський галантерейник, що жив у XVII столітті, — один із недооцінених героїв людства. У нього було хобі — він вивчав звіти про смертність, і таким чином винайшов епідеміологію. Упродовж століть знання про те, скільки людей живе і скільки та за яких обставин помирає, відрізняло небезпечні забобони від життєво важливого громадського здоров'я та медицини, збільшуючи тривалість нашого життя й рятуючи мільярди дітей.

Але наші журналістсько-мистецькі еліти трагічно недооцінюють цифри у вигляді даних. Слово «дані» стало страшилкою, засобом, який використовують технологічні компанії, щоб

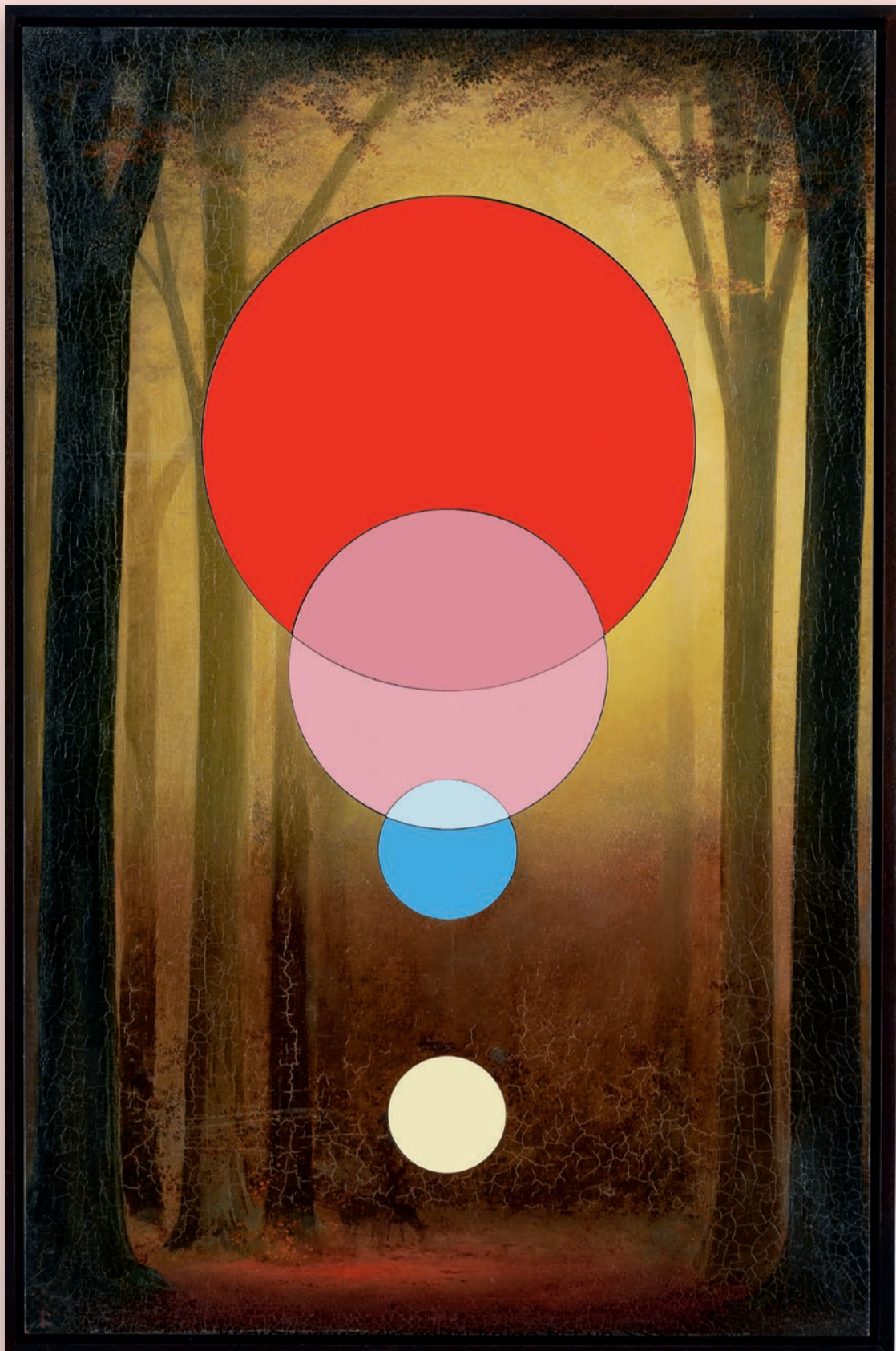

УБИВСТВО ▶

Кількість убивств у Європі на 100 000 осіб, 1400–2000 рр.

заволодіти нашою особистою інформацією й нашою увагою.

Проте дані, спрямовані на благо людства, — це життєво важлива моральна сила, захист від примітивних помилок і упереджень, вбудованих у наш мозок. Серед найнадійніших висновків у когнітивній науці є евристика доступності: люди судять про ймовірність за тим, наскільки легко вони можуть пригадати історії, зображення й наративи. Оскільки фактична ймовірність складається з кількості випадків як частки від кількості можливостей, незалежно від того, наскільки вони можуть бути помітними, пам'ятними чи вірусними, ми не можемо розраховувати на те, що наша інтуїція відображатиме реальність.

Ще гірше те, що природа журналістики поєднується з нашим упередженням щодо доступності, щоб гарантувати, що «добре поінформованих» читачів будуть систематично вводити в оману щодо стану світу й того, у який бік він рухається. Новини — це не випадкова вибірка найгірших подій, що трапляються на Землі в будь-який момент, збірка жахливих розповідей, образів і наративів.

Оскільки варіантів несприятливого розвитку подій існує набагато більше, ніж розвитку сприятливого, то більшість цих епізодів будуть страхотливими. Якщо все добре, то це не подія — терористами не напали на місто, у країні немає голоду або інфекційних захворювань, у економіці зберігається тенденція до щорічного зростання на кілька процентних пунктів на рік, непомітно змінюючи світ. Опитування підтверджують, що людське розуміння світових тенденцій дуже відрізняється від реальності, і майже завжди в бік погіршення.¹

Цифри у вигляді даних, які відображають справжній стан світу й те, як він змінився, — цінна коректива для цих ілюзій. А усвідомлення цифр не просто допомагає нам у розумінні поточних подій — воно скеровує наші переконання до справді моральних. Це дає нам усвідомлення того, що поліпшення стану людини є реальністю, а не чимось утопічним, романтичним чи ідеалістичним, і тим самим заохочує нас більше працювати над ним; це протистоїть цинізму та фаталізму, які виправдовують прагнення насолоджуватись

життям, поки можна, оскільки все одно нічого не вдієш. І це протидіє радикалізму, який заохочує спалити все в небезпечній надії, що те, що відродиться з руїн, буде кращим, ніж те, що ми маємо зараз.

І саме цифри по-справжньому втілюють ідею, що «всі люди створені рівними». Наша підсвідома емпатія відволікається на поверхневність, яка не має нічого спільного з моральною цінністю — наскільки людина схожа на нас, наскільки близька в просторі, наскільки фотогенічна. Числа абстрагуються від цих недоречностей і, як це не парадоксально, представляють реальних осіб, кожна з яких є місцем страждань і розквіту. «Мільйон врятованих життів» означає когось на кшталт вас, вашої матері, вашої дитини, вашого коханого та вашого найкращого друга... — продовжуйте цю думку мільйон разів.

Ми починаємо бачити естетичну оцінку даних, співмірну з їхньою моральною цінністю, у вигляді елегантної інфографіки, як-от веб-сайт «Інформація прекрасна». Гарно? Так, але навряд чи це мистецтво. Творіння Стефана Заґмайстера, на які його надихає та ж повага до чисел, зовсім інакші.

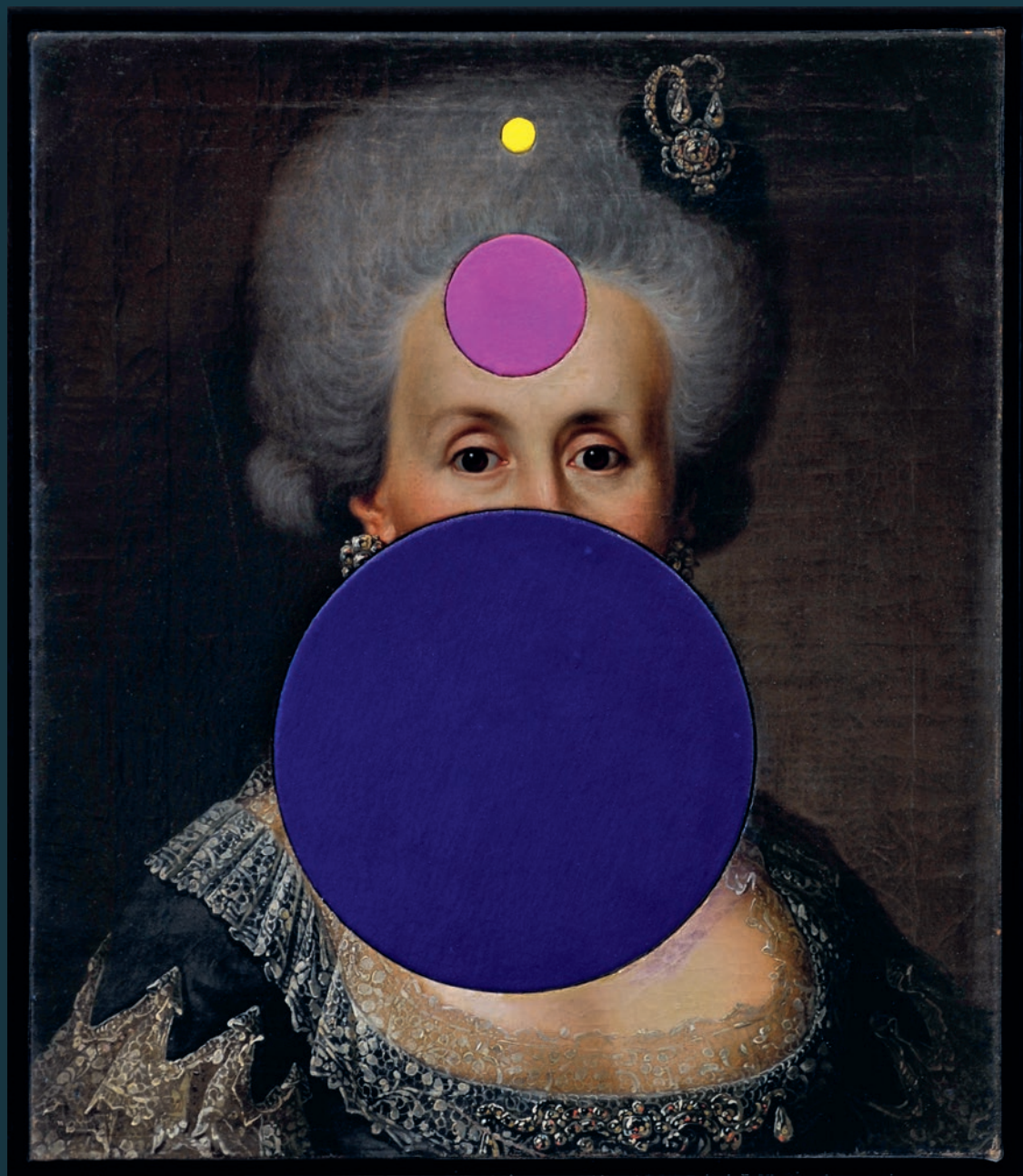

ЖІНКА І ►

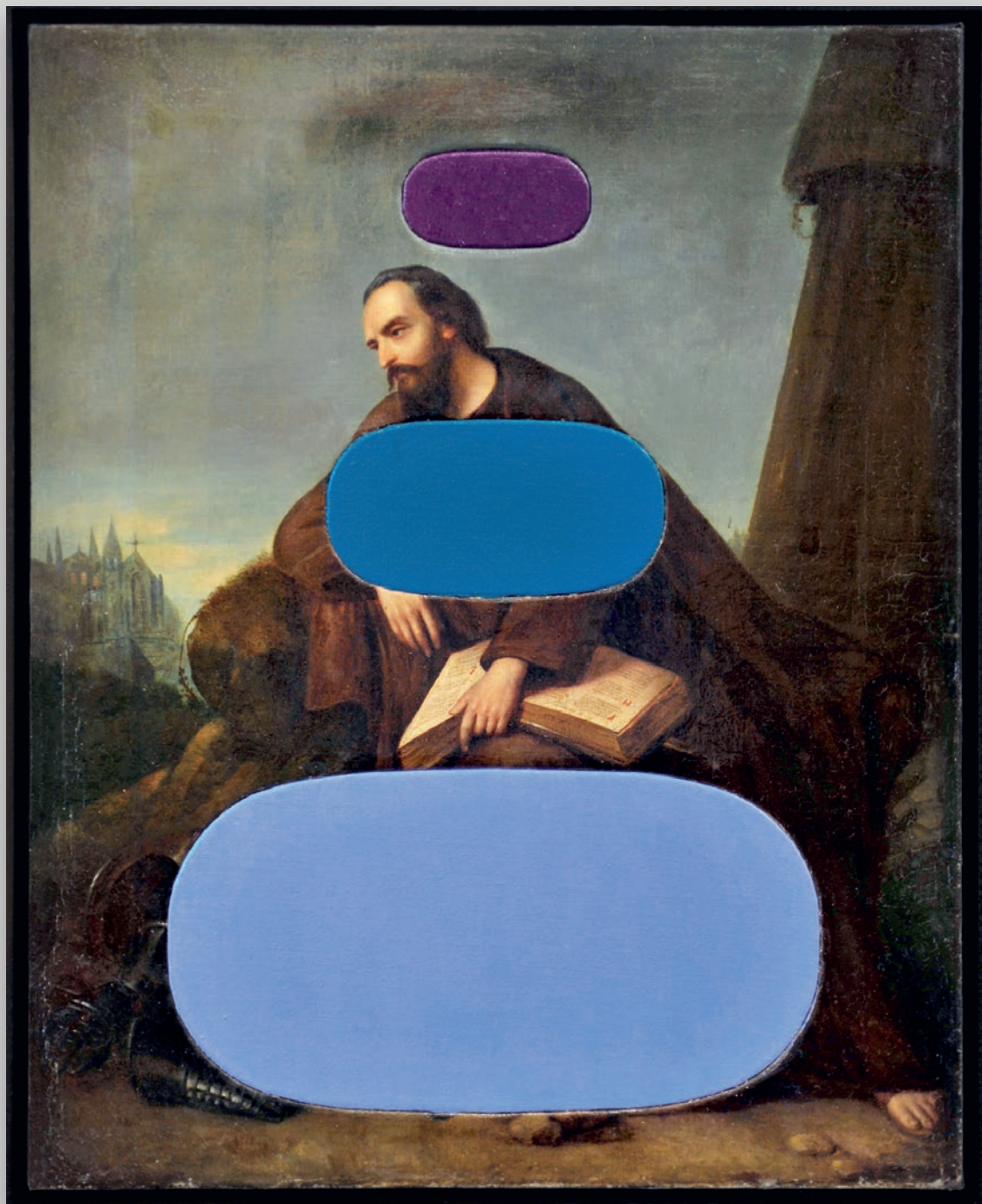

Відсоток країн, у яких жінки мають право голосу, 1900–2000 рр.

Вони починаються з глибокої оцінки спадщини західних художніх мотивів, додавання візуальних аномалій, які спочатку кидають виклик, дивують і бентежать своїх глядачів, перш ніж поступитися місцем прозрінню, яке інформує й тішить. Вони створили абсолютно новий спосіб, за допомогою якого цифри можуть надихати, розважати, повчати — і, так, бути красивими.

◀ ПИСЬМЕННІСТЬ I

Відсоток людей, які
вміють читати й писати,
1900–2000 рр.

1 Див., наприклад, Проект «Невігластво»
Ганса та Ула Рослінгів (Hans and Ola
Roslings, Ignorance Project):
www.gapminder.org/ignorance.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Я зауважив, що значна кількість людей захоплюються як мудрецем не тією людиною, яка сподівається, коли інші впадають у відчай, а людиною, яка впадає у відчай, коли інші сподіваються. — Джон Стюарт Мілл

ЗАРАЗ КРАЩЕ. Більшість із нас обирає життя, а не смерть, ситість, а не голод, здоров'я, а не хворобу, мир, а не війну. Краще жити в демократіях, ніж у диктатурах, краще бути обізнаними, ніж невігласами.

Усе це можна виміряти. І за останні двісті років усе це було виміряно! Ми маємо чудові дані з авторитетних джерел. І всі показники стали кращими.

Якщо подивитися на розвиток людства в довгостроковій перспективі, більшість аспектів нашого життя значно покращилися. Менше людей голодують, менше людей гинуть на війнах або внаслідок стихійних лих, і більше людей, ніж будь-коли раніше, мешкають у демократичних країнах, а до того ж живуть набагато довше.

◀ ТІ ГОЛОС

Загальне виборче право
для жінок, 1916–2017

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Двісті років тому дев'ять із десяти людей не вміли ні читати, ні писати, зараз таких лише один із десяти.¹

Багато що рухається в правильному напрямі, хоча вже багато років ЗМІ кажуть нам прямо протилежне. На момент публікації ми все ще відновлюємося після глобальної пандемії, за рогом підстерігає мавп'яча віспа, у Європі вирує війна, і багато країн потерпають від негативних наслідків кліматичних змін. У нас більше шансів знайти вирішення цих проблем із позиції визнання попередніх успіхів, ніж із позиції приреченості та похмурості.

Я дизайнер. Мою роботу можна описати як дослідження складних предметів, вибір основних напрямів і перетворення їх на щось зрозуміле для широкого загалу.

Я спробую.

1 Max Roser and Esteban Ortiz-Ospina, «Literacy», *Our World in Data*, August 13, 2016, www.ourworldindata.org/literacy.

БАГАТШІ ТА БІДНІШІ ▶

Верхній ряд трикутників:
Відсоток населення світу,
що живе в бідності,
1990–2020

Нижній ряд трикутників:
Результати опитування
2020 року, у якому люди
поділилися своїми думка-
ми про глобальний рівень
бідності за останні трид-
цять років

